

Zavarovana pot ali ferata?

»Ti, a si ti že šel tole ferato v Prisanku?«, me pred Erjavčevo kočo na Vršiču vpraša mlad fant s poznanim logotipom na majici. »Neee«, dvomljivo zategnem, »nisem, v tej steni sta samo dve zavarovani poti«. In sva začela.... osnovno šolo gornišтва.

Prva svetovna vojna je razširila polje delovanja oboroženih sil še na "nekoristni", gorski svet. Če so vojaki želeli dnevno prit na položaje visoko v stenah in na vrhovih hribov predvsem v Italiji, so si morali najprej izdelati poti, da so lahko tovorili orožje, strelivo in seveda vse za preživetje v nemogočih razmerah. In so nadelali tako imenovane železne ceste – (fero) ferate. Še danes so vidni ostanki teh poti, večino pa so jih ohranili, popravili in obnovili in sedaj služijo gornikom za vzpone na vrhove. Poti so res mojstrsko izpeljane, po naravnih prehodih, policah in kaminih. Za varnejše gibanje so na izpostavljenih mestih izdelali mostove, namestili lestve, oprijemala, kdaj jeklenice, kdaj skobe, kdaj samo posamezne kline, da je bil vzpon lažji, ne pa manj nevaren.

Ostane nekoga časa

In od tod izhajajo zavarovane poti, ki jih imamo v naši državi kar nekaj. Jeklenice, klini, skobe služijo oprijemanju in lažjemu napredovanju. V zadnjih 25 letih, z razvojem samovarovanja, je bila seveda logična posledica, da se na te jeklenice gornik pripenja in s tem zmanjša tveganje, zmanjša nevarnost.

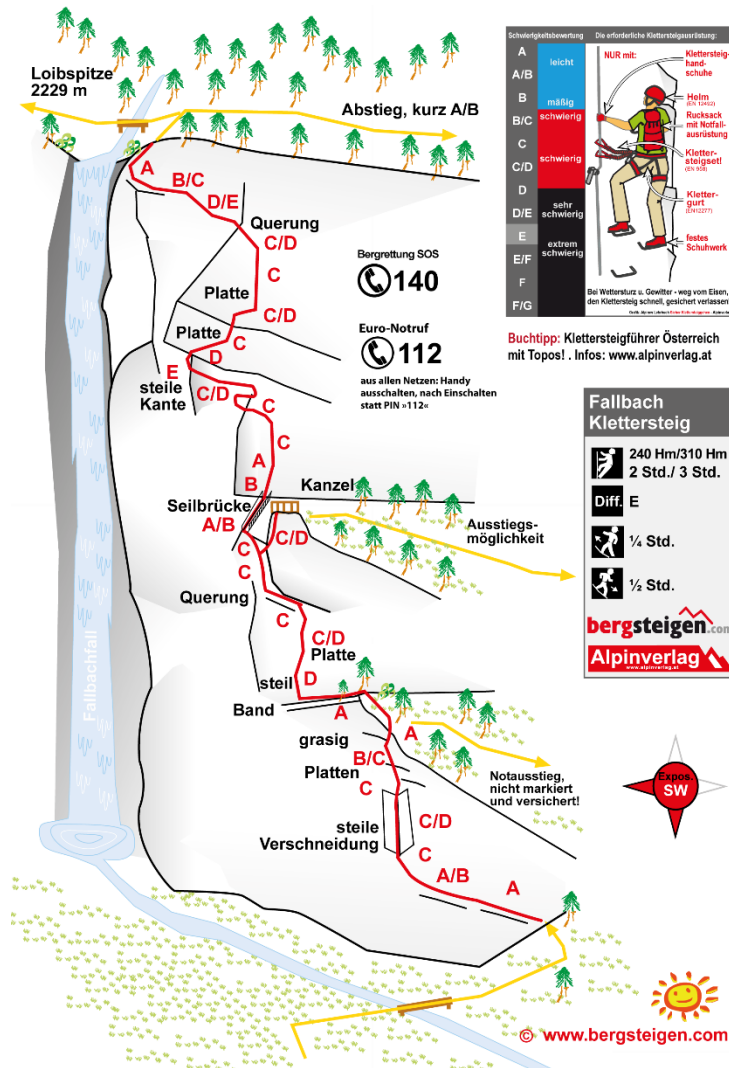
Kaj pa ferate? Športni objekti v naravnem okolju, ki zelo spominjajo na zavarovano pot? Res samo spominjajo ali bi morda lahko celo zavarovane poti poimenovali ferate?

Pa si pogledjmo razlike med zavarovano potjo in ferato.

Zavarovana pot je praviloma narejena v gorskem okolju in vodi na nek vrh ali vsaj do grebena, ki vodi na ta vrh.

Ferate so športni objekti namenjeni razvedrilu in športni dejavnosti. Narejene so lahko v bližini urbanih turističnih središč, ob gorskih postojankah, v športnih parkih za popestritev turistične ponudbe. Za izdelavo ferate obstaja standard, po zaključku del ferato pregleda pooblaščen

oseba, običajno je pri vstopu obvestilna tabla z "navodili za uporabo", z jasno označeno oceno težavnosti ter skica poteka ferate, kjer so označena "sitna" mesta in možni obvodi.

Primer skice poteka ferate z ocenami, »zanimivimi« mesti ali morebitnimi obvodi.

Zavarovane poti so izpeljane po naravnih prehodih, kjer so že včasih vodile poti za izbranec (švercerje, divje lovce, ...). Za premagovanje je dovolj običajna gorniška kondicija. Ferate so praviloma, glede na težavnost, izpeljane po izsiljenih prehodih, po atraktivnih ploščah ali čez previse, za premagovanje je lahko potrebna velika fizična moč, lahko bi rekli atletska kondicija.

VIA FERRATA des Gorges d'Ailefroide

D'origine italienne, les «via ferrata» sont des itinéraires rocheux entièrement sécurisés par un câble et des marches métalliques.

PRÉSENTATION
2 itinéraires distincts qui se suivent vers l'amont des gorges. Le premier est adapté pour les enfants (taille mini 1,30 m), l'itinéraire varie avec 3 passages, évoluant dans une gorge entre deux parois granitiques très compactes. Le second itinéraire continue à remonter les gorges, avec des passages très techniques dans une gorge exceptionnelle.

VIA FERRATA INITIATION
Hauteur : 80 m.
Longueur de l'itinéraire : 300 m.
Exposition : Sud.
Rocher : granit compact.
Durée : 10, 30 à 2 heures.
Descente : 15 mts.

VIA FERRATA SPORTIVE
Hauteur de la V.F. : 200 m.
Longueur de l'itinéraire : 350 m.
Exposition : Sud et Nord.
Rocher : granit compact.
Durée : 2 heures.
Descente : 15 mts.

DESCRIPTION de l'itinéraire : À la sortie de la Vallée, continuez le chemin qui remonte le haut des gorges (parmi les rochers). On rencontre bientôt au Nord du torrent. Après une traversée de 40 m, un pont de bois permet d'accéder à une gorge étroite de 60 m de haut que l'on traverse rue droite par des passages athlétiques. On traverse des gorges pleines d'un granit blanc au sommet de la gorge. On arrive au sommet de la gorge où une schéppatime est possible. Une traversée très pénible zigzague dans les surplombs avec 2 passages très délicats avant de sortir par un petit ravin. On retrouve le chemin de retour en suivant le flechage.

MATÉRIEL INDISPENSABLE

NE PAS S'ENGAGER DANS LES ITINÉRAIRES SANS EXPÉRIENCE DE LA MONTAGNE. TOUTE PERSONNE UTILISANT LA VIA FERRATA DEVRA PORTER UN CASQUE. IL VOUS APPARTIEN DE JUGER SI VOUS POUVEZ VOUS LANCER SEUL.

CONSIGNES DE SÉCURITÉ

- Ne s'engager dans la voie que par beau temps.
- La progression ascendante est vivement conseillée.
- Il faut systématiquement être relié au câble.
- Ne pas monter trop groupés dans les parties raides : une seule personne entre chaque point d'attache.
- Ne jamais s'écarter de l'itinéraire et ne pas stationner dans les zones d'éboulis : risques de chutes de pierres.
- Il est conseillé aux personnes débutantes d'utiliser les services d'un professionnel.

En cas de destruction contrôler le statut de l'itinéraire : 04 92 23 36 12
Pour un itinéraire conseil l'office du tourisme : 04 92 23 36 12
Mairie de Douage - Communauté de France

Planification et formation : 04 92 23 36 12
RCC Aventure : 01 69 100 100 100
141 : 34 92 23 08 49
www.rcc-aventure.com

En cas d'accident : 112

Pred vstopom v ferato je povsod nameščena tabla s kratkimi »navodili za uporabo« in bistvenimi informacijami. Tudi kje poiskati vodnika

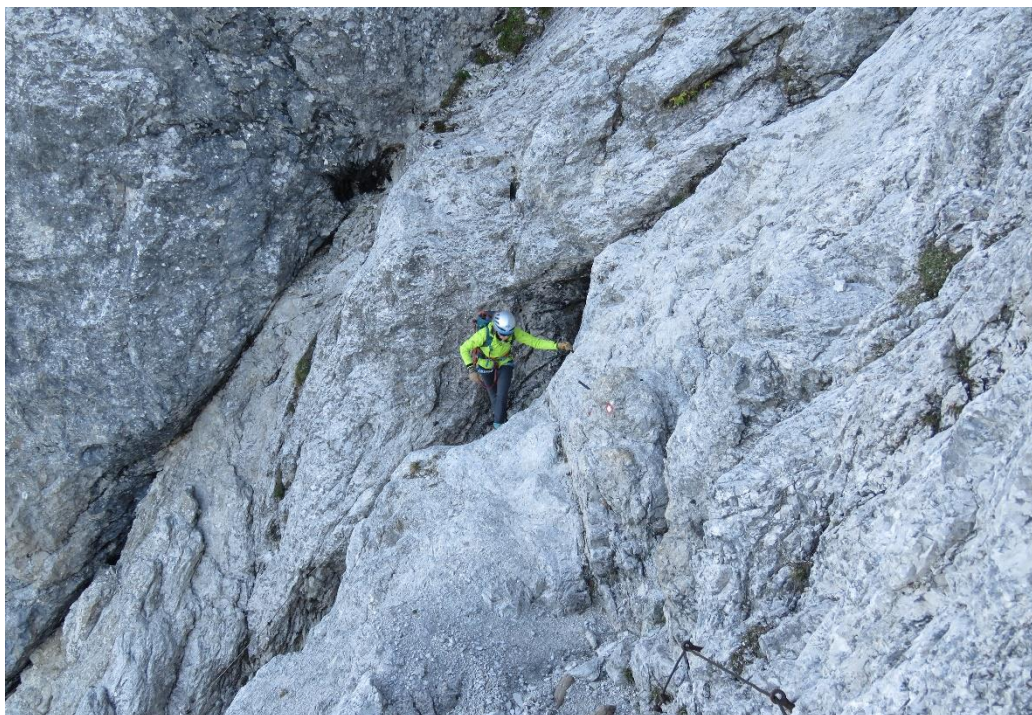
Ferata speljana čez gladke, neprehodne plati

Na zavarovanih poteh so jeklenice, skobe, klini nameščeni samo in zgolj tam, kjer se je izdelovalcem zdelo to potrebno, da bo uporabnik lažje in varneje prečkal to mesto. Vse ostalo je običajna planinska pot.

Ferate imajo (morajo imeti) jeklenico napeljano neprekinjeno od začetka do konca tudi, če tu in tam pot prečka ravno, široko, travnato polico, tudi, če en del vodi po sprehajalni potki.

Zavarovana pot je speljana po naravnih prehodih. Kombinacija jeklenice in oprijemalnih klinov

Široka polica, nezahtevno gibanje, v pomoč je le nekaj klinov

Na zavarovanih poteh so tehnična pomagala namenjena oprijemanju saj v času izdelave samovarovalnih sistemov sploh še ni bilo. Klini, ki nosijo jeklenico so postavljeni zelo na gosto, jeklenica je večinoma prednapeta.

Jeklenica na ferati je namenjena oprijemanju in predvsem samovarovanju. Razdalje med nosilci jeklenic so predpisani (standard 3m), ker je to povezano s standardom, ki velja za samovarovalni komplet, spoj jeklenice z nosilnim klinom je narejen tako, da samovarovalni komplet (vponke) prenesejo udarec ob padcu brez posledic ali vsaj močno omilijo posledice. Nemalo ferat ima celo dve jeklenici, debelejšo, prednapeto, ki služi oprijemanju in tanjšo, ohlapno, ki je namenjena zgolj in samo samovarovanju.

Debelejša, napeta jeklenica je namenjena oprijemanju, tanjša, ohlapna jeklenica pa samovarovanju

Moderne ferate imajo na nosilnih klinih nameščene še zavihke za pomoč pri varovanju z vrvjo

Zavarovana pot ima lahko najtežje mesto (običajno je tako) nekje na sredini ali celo proti koncu poti.

Za ferate velja pravilo, če je le možno, naj bo vstopni del najtežji, da uporabnik ve kaj ga čaka v nadaljevanju.

Zavarovane poti so pri nas ocenjene z lahka, zahtevna in zelo zahtevna, kar nam pove malo ali nič, saj ne vemo ali se to nanaša na fizično zahtevnost ali na nevarnost, ki smo ji izpostavljeni ob morebitni napaki.

Ferate so v različnih državah različno ovrednotene, vendar povsod ocena pomeni fizično težavnost. Glede na to, da jeklenica namenjena samovarovanju, poteka od dna do vrha, je samovarovanje, torej varnost zagotovljena. Glede na to, da ima samovarovalni komplet uničevalec energije (absorber) je za varnost telesa poskrbljeno tudi ob daljših, fatalnih padcih. Tveganje je zmanjšano na minimum.

In še zadnji, bistveni razliki med zavarovano potjo in ferato....

Zavarovane poti so MARKIRANE s planinskimi markacijami. Marsikatera t.i ferata v Sloveniji je opremljena z markacijami!?

Ferate nimajo markacij, ker jih ne potrebujejo saj je jeklenica speljana od začetka do konca in je uporabniku to dovolj, da ve kam pelje smer.

Za premagovanje zavarovanih poti je nujno vsaj splošno gorniško znanje, saj se bomo že pri dostopu, med samim vzponom in na sestopu srečali z osnovnimi gorniškimi veščinami.

Za premagovanje ferat pa je potrebna le dobra fizična pripravljenost, atletska kondicija, obvezna (priporočljiva) oprema, ki jo pravilno uporabljamo.

V zgornjem zapisu sta večkrat uporabljena izraza zahtevno in nevarno.

Kaj je zahtevno in kaj je nevarno?

Zelo nezahtevno plezanje visoko v strmi steni je izjemno nevarno. Vsaka napaka pomeni padec v globino.

Ekstremno zahtevno plezanje meter nad tlemi pa ni prav nič nevarno. Napaka, zdrs, pomeni skok z 1 meter na tla brez posledic.

Široka polica visoko v steni, nezahtevno vendar ekstremno nevarno ob najmanjšem zdrsu

Dober primer je pot čez Komarčo. Nezahtevna a izjemno nevarna pot. Z nameščenimi oprijemali nevarnost, torej tveganje, zmanjšamo na minimum. In kljub oprijemalom to še zdaleč ne bo ferata!!!

NEVARNO – nanaša se na posledico nekega dogodka

ZAHTEVNO – nanaša se na oceno težavnosti in psiho-fizično pripravljenost posameznika

Ta dva pojma, nevarno in zahtevno, sta izjemno pomembna pri odločanju oz. načrtovanju kam se bomo odpravili.

Še eno podobno besedno zmedo opažam že nekaj let, ki ni in ne bo prinesla nič dobrega. Namreč, da so se beseda gorništvo oz. besedni zvezi izleti v hribe ali ture v hribe, kar naenkrat preimenovali v pohodništvo!!!

Pohodništvo asociira na množičnost, spominski pohod, vojaški marš in ima kaj malo ali nič skupnega z gorništvom. Na pohod gre lahko marsikdo!?

Že besedna zveza "gorska tura" zveni resneje in te spomni vsaj na okolje v katerem se boš gibal, če že ne na specifično znanje in opremo, ki jo v takem okolju potrebuješ.

Podobno je pri zavarovanih poteh, ki so se v zadnjem času tudi me Slovenci preimenovali v ferate. Če so, kakšne so posledice na videz nepomembne besedne zamenjave?

Tujci (mislim na tiste, ki so opremljeni in vsaj malo obvladujejo gorniški turizem) jasno ločijo zavarovano pot (equipped path) od ferate (via ferrata). In če je za neko pot rečeno, nemalokrat tudi napisano, da je ferata, to pomeni vse zgoraj naštetu. Standardi, ki veljajo za ferate. Neprekinjena jeklenica, ocena težavnosti, zagotovljen varen sestop v dolino itd.

In gredo v zelo zahtevno zavarovano pot (ferato) na Prisank, kjer je na celotni poti čez severno steno morda le 50% dolžine opremljene z jeklenico, vse ostalo je bolj ali manj zahtevno prosto plezanje. Z vrha pa še dokaj zahteven, skrotast sestop. Jeklenice kar naenkrat zmanjka, od tu dalje je skrotast, naložen svet, ki je sicer markiran a brez potrebnih varoval, ki jih zagotavlja ferata... Kaj pa sedaj?

Kako rešiti zmedo (bolj točno... neljube posledice), ki je nastala zaradi preimenovanja zavarovanih poti v ferate?

Moja kmečka pamet pravi, da bi se zadeva zelo hitro rešila brez prevelikega pompa in vročih besed, če bi vsi, krovna organizacija, društva, agencije in ponudniki turističnih storitev dosledno uporabljali prave izraze ob stiku s tujci in hkrati vsem na kratko razložili razliko med zavarovano potjo in ferato. Pa seveda oznake pred vstopom v zavarovano pot, da vsak jasno ve za kakšno vrsto opremljene poti gre.

Pa še uradna razlaga obeh poimenovanj (mislim, da prevod ni potreben!?)

UIAA

EQUIPPED PATH

A hiking trail is equipped with some artificial device, usually placed only in specific -particularly exposed- points to increase safety; often no specific equipment is required to the hikers.

VIA FERRATA

A route is fully –and permanently- provided with facilities and equipment fixed to the rock in order to facilitate the climb and increase safety; this equipment consist in a metallic wire anchored to the rock through specific pitons, ladders, bridges, hooks, and more in general any necessary artificial mean. Specific equipment must be used by the climber (harness, helmet, ferrata kit).

Pa še nekaj utrinkov....

Pa srečno!
Klemen Volontar